

Petrol Aramalarında Stratigrafinin önemi

Petrol sahalarının bulunmasında strüktürün yegâne hatta en mühim amil olmadığı çoktanberi bilinmektedir. Strüktürlerin tesbiti, bunlara ait haritaların yapılması petrol jeologlarını o derece işgal eder ki, petrolün bulunmasında stratigrafinin oynadığı mühim rolün gözden kaçmak tehlikesi vardır. Hakikatte petrolün teşekkülü sedimantasyonla başlar ve vasıfları sedimantasyonla ilgili amillerle tahdit edilir. Yeni bir sahada petrol arayan kimse stratigrafinin elverişli olduğunu bilmeden evvel strüktür aramaya kalkamaz ve kalkmamalıdır. Strüktür çalışmaları bölge stratigrafisinin petrol bakımından müsait olduğu incelenip müsbet bir kanaat hasıl olduktan sonra başlayabilir. Bir çok yerlerde petrolün bulunmaması strüktür eksikliğinden değil stratigrafinin uygun olmamasından ileri gelmiştir.

Bir petrol sahasının teşekkülünde iki kademe vardır. Bunlardan birincisi petrol ana taşlarının bir sediman olarak teressüp etmeleri ve içinde petrol ve gazın teşekkülüdür. İkincisi de yeraltı sularının hicreti, tabakaların sıkışması ve sertleşmesi neticesi petrol sahasının meydana gelmesidir. Bu petrol ana taşlarının maren tipi kil, marn ve kalkerler olduğu ve petrolün bunların içinde bulunan uzvî maddelerin tegayyürü neticesi husule geldiği kabul edilmektedir. Bu gibi uzvî maddeleri ihtiva eden sedimanların nasıl şartlar altında teressüp edeceğini bilmek petrol bölgelerinin hudutlarını bulmak isteyen petrol arayıcısının birinci problemidir. Zira tesbit edilen böyle bir sahanın haricinde strüktürler aramak için beyhude emek sarfından kurtulunmuş olur. Maalesef petrol ana taşlarının tesbiti hususuna yarayacak bilgi henüz kesin bir şekil almamıştır. Bu mesele üzerine etüdlerin teksif edilmesi bir akademik prolemin çözülmesi değil, petrol sahalarının keşif edilmesi için çok mühimdir. Jeologlar gayretlerini strüktür aramaya hasredip meselenin esaslarına gitmemekle ancak daha kolay bir yol seçmiş olurlar. Ana taşları üzerinde yapılacak tetkikler daha fazla emek sarfını gerektirir amma petrol aramalarına vechе vermek bakımından davanın ruhudur. Bu taşların zenginliği ve imtidadını bilmek çok mühimdir. Umumiyetle ana taşlarının kapladığı saha baseninkinden pek daha azdır. Ana taşları basende hiç olmayabilir, olsa da pek fakir olabilir veyahut sedimantasyon şartlarının değişmesiyle sahrelerin uzvî muhteviyatı tamamıyla kaybolmuş olabilir. Eğer bunları bilebilirsek petrol ararken icabeden kıymetlendirmeyi daha sahih yapabiliriz.

Alüvyonla örtülü fakat jeolojisi basit ve petrol için müsait stratigrafi bulunan sahalarda bir jeofizikçi bir jeologdan istiğna gösterebilir. Lâkin stratigrafisi muğlak olan yerlerde jeologun irşadından mahrum kaldığı takdirde jeofizik pek yanlış sonuçlara varabilir.

Cevat E. TAŞMAN